

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS**

Lietuvos Respublikos Seimo
Žmogaus teisių komitetui

2011-12-13 Nr. 03-2-1752

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO XIP-1446

Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 158 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIP-1446 – pasiūlymu uždrausti lygtinio paleidimo taikymą asmenims, nuteistiems už nusikaltimus nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, siekiama stiprinti nepilnamečių vaikų apsaugą, tikintis, kad šis draudimas atgrasys asmenis nuo kėsinosi į vaiko seksualinio apsisprendimo laisvę ir neliečiamumą.

Projekto tikslas, vertinant jį vaiko teisių ir interesų apsaugos požiūriu ir turint omenyje tai, kad atsižvelgiant į augančią seksualinę prievartą prieš vaikus ir jų seksualinį išnaudojimą ir tai, kad bet kokios seksualinės prievartos prieš vaikus formos kenkia vaikų visapusiškam ir harmoningam vystymuisi, tarptautiniame ir Europos Sąjungos lygmenyse yra įvairiomis priemonėmis siekiama stiprinti vaikų apsaugą nuo seksualinės prievartos ir išnaudojimo (*pavyzdžiui*, 2007 metais priimta Europos Tarybos konvencija dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos¹; artimiausiu metu turėtų būti priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria panaikinamas Pamatinis sprendimas 2004/68/TVR²), vertintinas teigiamai.

Kita vertus, paminėtina, kad vaikų apsaugai nuo seksualinės prievartos ir išnaudojimo skirtuose dokumentuose atkreipiamas dėmesys ne tik į būtinybę griežtinti baudžiamąją atsakomybę už seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas prieš vaikus, tačiau, atkreipiamas dėmesys ir į valstybės pareigą nustatyti tinkamas intervencijos programas ir priemonės užtikrinti, kad būtų įvertinta, ar už atitinkamas nusikalstamas veikas nuteisti asmenys kelia pavojų, ar yra grėsmė, kad jie gali pakartotinai padaryti nusikalstamą veiką, taip pat užkirsti kelią pakartotinių seksualinio pobūdžio nusikalstamų veikų prieš vaikus padarymui ar sumažinti pakartotinumą pavojų, sudarant asmeniui galimybę bet kuriuo metu (teismo proceso metu, įkalinimo įstaigoje ar už jos ribų) pasinaudoti specialiomis programomis ir priemonėmis.

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad tik uždraudus seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas prieš vaikus padariusiems asmenims taikyti lygtinį paleidimą, gali nebūti pasiekti norimi tikslai bei abejotina ar toks draudimas būtų proporcingas kiekvienu individualiu atveju ir pan. Taip pat

¹ Konvencija įsigaliojo 2010 m. liepos 1 d. Lietuva pasirašė Konvenciją 2007 m. spalio 25 d., šiuo metu vyksta pasirošimas Konvencijos ratifikavimui (<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=201&CM=1&DF=&CL=ENG>)

² Informaciją, susijusią su direktyvos svarstyimu ir pan., galima rasti lex.europa.eu/Result.do?direct=yes&lang=lt&where=EUROVOC:006132&whereihm=EUROVOC:pedofilija

atsižvelgiant į Projekte nurodytas nusikalstamas veikas paminėtina, kad pavyzdžiui, vaiko pirkimas arba pardavimas prostitucijos, pornografijos ar kt. tikslams, sukelia neigiamas pasekmes vaiko vystymuisi ir kt.

Turint omenyje Projekto tikslą, galbūt galėtų būti svarstoma galimybė numatyti, jog klausimą dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos asmeniui netaikymo galėtų išspręsti teismas, skirdamas bausmę, atitinkamai įvertinęs konkrečias nusikalstamos veikos padarymo ir kt. aplinkybes.

Atsižvelgiant į siūlomus Bausmių vykdymo kodekso pakeitimus, paminėtina, kad pagal baudžiamuosius įstatymus atsako ir nepilnamečiai 16 metų sulaukę vaikai, o už tam tikras nusikalstamas veikas (tarp jų išžaginimą (BK 149 straipsnis) ir seksualinį prievartavimą (BK 150 straipsnis) - nepilnamečiai vaikai nuo 14 metų. Svarstyтина galimybė patikslinti Projektą, numatant, kad siūlomas įtvirtinti draudimas netaikyti lygtinio paleidimo nebūtų taikomas nepilnamečiams.

Taip pat atsižvelgiant į siūlomus pakeitimus, atkreiptinas dėmesys į Baudžiamojo kodekso nuostatas, reglamentuojančias bausmės vykdymą ir numatančias lygtinį atleidimą nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą, neatliktos laisvės atėmimo bausmės dalies pakeitimą švelnesne ir kt. Manytina, kad, jeigu būtų priimtas sprendimas keisti Bausmių vykdymo kodekso nuostatas, reglamentuojančias lygtinį paleidimą, turėtų būti peržiūrėtos ir patikslintos atitinkamos Baudžiamojo kodekso nuostatos.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė